

neet juoppouden käsitteellistyksestä tapahtuneita muutoksia, kun Levine taas katsoo pikemmin käsittemuutosten käyneen järjestelmämuutosten edellä.

Jukka Ahosen artikkeli "Treatment as adaptation" keskittyy A-klinikkatoimen syntyyn ja kehitykseen erityisesti Pekka Kuusen henkilön ja sosiaalipoliittisen ajattelun kautta. Teksti perustuu Ahosen kirjoittamaan A-klinikkasäätiön 50-vuotishistoriikkiin, joka julkaistiin toissa vuonna. Eheän kokonaiskuvan lisäksi Ahosen artikkelissa on joukko mielenkiintoisia yksityiskohtia ja niiden tulkintoja. Hän esimerkiksi näkee 1960-luvun krapulanhoitokokeilun illustroivan Pekka Kuusen kansantaloutta turvaavaa sosiaalipoliittikkaa: ajoittaisesta juoppoudesta kärsivä työvoima pyrittiin pitämään produktiivisena siten, että ennen työpäivän alkua itse kukin saattoi käydä A-klinikalla nauttimassa krapulalääkkeitä ja vitamiineja.

Johan Edmanin artikkeli "A

Crutch for cripples or a shield for the endangered?" kuvaa pakkohoidosta luopumista 1960-luvun lopun antipsykiatrisen ja pakkoauttamista kritisoineen liikehännän myötä, mutta myös pakkohoidon paluuta konservatisoituvalla 1980-luvulla. Analyysi on suomalaisittain inspiroiva sikäli, että täällä kehitys oli pakkojärjestelmien purun osalta samankaltainen, mutta – syystä tai toisesta – paluuta pakkohoittoon ei ole täällä nähty.

Lähelle suomalaista nykymenoa tullaan Mads Uffe Pedersenin artikkelissa "Professional expertise versus market mechanisms in contemporary Denmark", joka käsittelee Tanskan osalta sitä viime vuosien kauaskantoista rakennemuutosta, jonka myötä markkinamekanismit ovat ottaneet pitävän otteen myös päihdehuollosta. New public management -hengessä päihdepalvelut asetetaan enenevästi keskinäiseen kilpailutilanteeseen, jossa myyntivalt-

teja ovat toiminnan tehokkuus, monitorointi ja dokumentointi, siis näyttö. Samalla uudet kaupalliset toimijat astuvat markkina-apajille.

Viidestätoista artikkelista vain kaksi käsittelee huumehoitoa: Björn Johnson ylläpitohoitoa Ruotsissa ja Astrid Skretting norjalaisen huumehoidon näkökulmavaihdosta sosiaalisesta medikaaliseen.

Kokoelman kaikkiaan 15 artikkelia antavat monipuolisen, mutta ajoittain myös eritahtisen kuvan pohjoismaisen päihdehoidon kehityksaskelista. Kirjan aluksi ja lopuksi Stenius ja Edman syntetisoivat ja tulkitsevat taiten artikkelien tuottamaa kokonaiskuvaa, mutta silti kokonaisuutta kuvaa parhaiten tuo 'sarja historiallisia tilannekuvia'. Sellaisena se on erinomainen lähde teos päihdehoidon tutkijoille, jotka voivat kokoelman avulla nyt paremmin ottaa tutkimuksiinsa vauhtia alan poliittisesta historiasta.

Hit the road Mike!

ANTTI SALONIEMI

Vuosikymmenien opettamisen ja tutkimisen jälkeen vasemmistolainen taloustieteen professori, luokkarakenteen ja ammattiyhdistysliikkeen tutkija Michael D. Yates tunsi olonsa vieraaksi ja turhautuneeksi aina vain markkinahenkisemmässä yhdysvaltaisessa yliopistomaailmassa. Tässä ei liene mitään kovin outoa. Yllättävän käänteen asia kuitenkin sai, kun professorimme huomasi pörssin virtuaalita-

louden paisuttaneen hänen eläkeesekkiään aivan ennakoimattomiin lukemiin. Niinpä Yates saattoi lopettaa viralliset touhuitut yliopistolla jo puolessa välissä kuuttakymmentä.

Seesteisten eläkepäivien sijaan sankarimme päätyi kuitenkin leuottomampaan ratkaisuun. Suurin osa maallisesta omaisuudestaan myyntiin, loput varastoon sukulaisten kellariin, ja vaimon lisäksi autoon pakattiin vain kaik-

Michael D. Yates
Cheap Motels and a Hot Plate
An Economist's Travelogue
Mothly Review Press,
2006

kein välttämättömin. Tavoitteena oli vapaa löytöretki laajan maan eri kolkkiin ja konkreettisen tuntuman ottaminen ny-

ky-Yhdysvaltojen moninaiseen todellisuuteen. Matkalla syntyi kirja, joka on hauska sekoitus matkaopasta, matkakirjaa ja yhteiskunta-analyysiä. Kokonaisuuden vielä täydentävät aidonkömpelöt matkavalokuvat.

Matkalaisten aika kuluu välillä hanttihommia tehden, välillä vain yhteiskunnan ja luonnon ihmeitä tutkaillen. Kunnon matkakirjan tavoin kuvaukset synnyttävätkin lukijassa suoranaista kaukokaipuuta. Kirjoittaja pitää kuitenkin huolen myös siitä, ettei teksti lipsahda pelkän turistimainonnan puolelle. Kuvaukset Yellowstonen kansallispuiston työntekijöiden olosuhteista luovat kontrastia jylhälle luonnolle. Pelkäsi kauhisteluksi nämä back stagelle kurkistellut eivät jää. Parhaimmillaan ne tiivistyvät taloustieteilijän analyttisiksi pikapiirroiksi globalisoituneen uusliberalismin ajan arjesta.

Kirja tuo vähän oudolla tavalla mieleen kaksi meilläkin kohtuullisen paljon luettua amerikkalaista kertojaa, Mark Twainin

ja Barbara Ehrenreichin. Huckleberry Finnin tavoin myös professori Yeats hurmaantuu vapauden tuulista ja silminnähdessä nauttii siitä sankasta outojen tyyppien joukosta, jonka hän matkallaan kohtaa. Kuitenkin myös matalapalkkaisuuden arki on läsnä tässä matkakirjassa. Lukukokemus ei kuitenkaan ole yhtä ahdistava kuin Ehrenreichin tarinat nälkäpalkkalaisen maailmasta. Tässä seikkailussa tunnelma pysyy kuitenkin koko ajan irtonaisempana. Professori ja hänen rouvansa näyttävät olevan suorastaan luotuja kulkemaan: jos paikka käy tylsäksi tai muuten epämiellyttäväksi, ratkaisu on lähteminen – ja kohta luomukeitto porisee jo jossakin uudessa paikassa.

Kirja loppupuoli on aitoa amerikkalaista sentimentaalisuutta. Vaeltelun viimeisiä etappeja on kirjoittajan lapsuusmaisema Pittsburghin liepeillä. Michael Yatesin poikavuodet osuivat yhteen kapitalismin kulta-ajan kanssa. Pikkukaupunkia hallitsivat tuolloin muutama

iso tehdas ja vahvat ammattiliitot. Vakautta, vaurautta ja ainakin kohtuullista yhteiskunnallista tasa-arvoa riitti myös työläisille ja heidän perheilleen. Työelämän valtasuhteita havainnollistaa kirjoittajan muistikuva vanhemmistaan: monia asioita maailmassa piti pelätä, mutta ei sentään pomoa. Vuosikymmenien jälkeen kaupungin näkyvä muutos koskettaa kirjoittajaa. Poissa ovat tehtaast, ammattiliitot ja metodistikirkot. Jäljellä ovat vain köyhyys, Wal-Mart ja evankelikaalinen karismaattisuus.

Vaeltajan kertomusta seurattaessa tietenkin miettii myös Suomea. Miltähän ne kuvat omasta maastamme näyttäisivät, jos joku osa- tai kokoaikaeritustai -eritita lähtisi viettämään Yatesin pariskunnan kaltaista kulkurielämää? Liekö meillä lähtemisen esteenä mukavuudenhalu vai se, että täällä pörssikuplien paisuminen hyödyttää vallan muita taskuja kuin yhteiskuntatieteellisten tiedekuntien professoreiden eläkepotteja.

Perhe on kuuma peruna

ULLA VIERTOLA

Eija Sevónin ja Marianne Notkon toimittamassa teoksessa yhdeksäntoista eri alojen tutkijaa puntaroi perhesuhteita yhteiskuntatieteiden ja psykologian, kasvatustieteiden, oikeustieteen ja psykiatrian näkökulmista. Kirjoittajien yhteisen ponnistuksen tulos on kotimaisiin tutkimuksiin perustuva, perhesuh-

teita monipuolisesti käsittelevä teos erityisesti perhetutkimuksen oppikirjaksi. Teos on jaettu kuuteen osaan, jotka lähestyvät aihetta eri tahoilta, mutta yhteisenä teemana kulkee sukupuoli ja siihen liittyvät merkitykset. Heteronormatiivista ydinperhettä on pidetty suomalaisen yhteiskunnan kulmakivenä, ja

Eija Sevón & Marianne Notko (toim.)
Perhesuhteet puntarissa
Palmenia: Helsinki
University Press, 2008
293 s.

itsenäisyyden alkuaikoina nuoren kansakunnan ihanneper-